

במאי הקולנוע המפורסם רוברטו רוסליני נפטר ביום השישי האחרון ברומא. שבע אחרי ששימש כיושבי ראש חברי-השופטים בפסטיבל-הסרטים בקאן. לא הכבוד הוא שמשך אותו לקאן. אלא הרצון לשוב לקשור קשרים עם עולמ-הסרטים. שממנו ניתק בשנים האחרונות. ולא על-מנת לחזק בו קאריירה שהיתה פעם מפוארת אלא כדי לנסות ולברר עם יורשיו. לאן מופנים פני האמנות השביעית כיום.

רוסליני. שהיה פעם הכהן הגדול של הניאוריאליזם האיטלקי. האיש שפתח ארבעים חדשים לפני הקולנוע ברומא עיר-פרוזת ובפאזיה. הביע כבר לפני זמן רב את הסתייגותו ממה שמקובל לכנות "הקולנוע העלילתי". שאיפתו היתה להשתמש במדיום זה כאמצעי להרחבת הכנותו של האדם, ככלי-הוראה שדרוך למד האדם על עצמו ועל סביבתו. כל מה שחרג בקולנוע מתפקיד זה. ניראה לו מיותר וחסר-העניין.

הגישה האתית החמורה של רוסליני לקולנוע היתה לשם-דבר עוד מן הימים שבהם התייג את הניאוריאליזם. היא התייג בטאה בסרובו לפנות אל האיסטינקטים של הצופה. בעקשנותו לשמור על נקודת-המבט של המשקיף מן הצד הן ברמחש שבינו לבין גיבוריו הן בדרך-התגעת המצלמה. ברצונו העז להיות עד נאמן למתרחש סביבו. עד המתבונן במציאות ללא כל דיעה קדומה.

כל אידיאולוגיה מעוותת. אמר, פעמיים רבות. לאלה שניסו לגייסו למיפלה זו או אחרת. "צריך להכיר את בן-האדם כפי שהוא. ולא כפי שתורה כלשהי רוצה שיהיה. לכך יש רק אפשרות אחת: צריך להאמין בו."

מסע אד הנפש. רוסליני האמין באדם ולכן ניסה תמיד. בסרטיו. לחדור מבעד לכל השכבות החיצוניות אל הנפש שבפנים. בין אם דובר בפליטה צינית ודיגי איטלקי מרוד בסטודמבולי. בבורגנים המחפשים את עצמם בחטט באיטליה. או בגיבור המאוס של ג'נרל דה לה רוברת, שמת כגיבור. משום ש"כל אדם הלוחם מדי יום בקרב החיים. הוא גיבור." לדיברי רוסליני.

טוריה-הרכילות לא סלחו לו במשך השנים את העובדה שגול את אחת הכוכבות

במאי רוסליני

מהוגי-הדעות המעטים

הזוהרות ביותר של הוליווד. אינגריד ברג' מן. והפך אותה לשחקנית מן השורה. תחת שינה עברה סרטי-שירות מפוארים. כפי שנהג דויד סלונזיק. הם הוכירו לו את העובדה שזנה את אנה מניאני. הם התרעבו בחייו הפרטיים. ונקמו בו בכל פעם שהוציא לאור סרט חדש.

חיפוש המוסר. פני התרבות המודרנית. שבה ההתקדמות הטכנית דוהרת הרבה לפני ההתקדמות הנפשית של האדם. הדאיגה אותו יותר. הוא ביקש למצוא את הגשרים שבעדם יכול האדם לתפוס ולהשיג את הטכניקה. והוא עשה

קלרה נפזרת

אשליות

דודה קלרה (הוד, תל-אביב, ישראל) - קשה להאמין, אבל זהו אחד מאותם סרטים ישראליים בודדים שאין צורך להתבייש בהם. אין כאן מעשי גבורה וטיפוחות-שכם עצמיות, ואין כאן בדיחות מגעלות. זהו מבט פשוט, נוקב, רציני, מבט שבו ההומור והאהבה לדמויות אינם מטשטשים את הביקורת, מבט לעבר המישור פחה היהודית האשכנזית כפי שכל מי שעלה ממיזרח-אירופה מכיר אותה.

יש בסרט שלוש אהיות, המחזיקות ביחד סלון לילות בתל-אביב. לכל אחת מהן בעל, אבל רק לאחת מהן בתי. חיייהן מתמוגגים יחד, כדרך הטבע, כשקלרה, אחת האהיות, היא שואגת לכל, היא הנותנת הוראות לכל, הנוטלת על עצמה את האחריות לכל מצב, המנהלת את המישפחה לטוב ולרע.

האהיות רוטנות, אבל באות אליה בכל פעם שמתעוררת בעייה. הבעלים מתמרמרים, אבל נכנעים לה משום שכך נוה יותר.

הסרט הוא תיאור של מצב מישפחתי, יותר מאשר דרמה של ממש. בעייתה של הבת היחידה במישפחה, המתאהבת בבנו של אופה (איזה ייחוס זה למישפחה פור-לנית טובה?) והדרך שבה המישפחה כולה, עם קלרה בראש, פותרת את הבעייה, אינה באה אלא כדי להאיר את הצידיים השונים של המצב באור ברור יותר. הבמאי, אברהם הפנר, מתאמץ לכל אורך הסרט לשמור על האיזון העדין שבין תיאור מציאות לקריקטורה של מציאות, ובמרבית המיקרים אפילו מצליח, תוך גילוי חוש-מידה מופלג הן בשימוש במצלמה, הן בהדרכת השחקנים (עם חנה מרון בראש) והן בסמיכות ההתפתחות המוצעת של האינדיבידואל והופעתם של שמואל בונים וליאו יונג (כשניים מן הבעלים) יכולה לשמש דוגמה ומופת למישחק קולנועי משובח המש-

סגל, בונים, פלידל, מרון - איזה דודה!

תמש בתנועות הקטנות והמאופקות ביותר כדי להעביר את תחושות השחקן לקהל.

ויש בסרט מרכיב שעבר כאילו בירושה מדניאל ואקס. זהו האח של שלוש האהיות, בעל עיסקי-טכסטיל באנגליה. הוא יושב שם, והן רואות בו את המשיח המסוגל לפתור את כל בעיות העולם. עד שהוא מופיע, בסוף הסרט, ומתגלה כסוחר יהודי קטן, טרוד ועייף, המתקשה לדאוג לעצמו, שלא לדבר על זולתו. מרדתו, בסוף הסרט, מן המישפחה, רומזת שהקו שהינחה את הפנר גם בסרט זה היה - פיזור האשליות. בעולם האפורי אותו הוא מיטיב להביא אל הבד, חשות דמויותיו צורך בגיבורים-והפנר, אולי באכזריות, דואג בסוף כל סרט שלו לפוצץ את המיתוס.

הטייקון

הנואכזב

הטייקון האחרון (פאר, ארץ-צות-הברית): שמות גדולים של מחברים, שמות גדולים של מבצעים ופירוטומת עצומה הבטיחה סרט, שמפיקו תלו בו תיקיות שיהיה לפחות הסנדק שני. ואולי זו אף הסיבה שבחרו לצורך זה ברוברט דה-נירו. הכוונות היו טובות: ספר שסקוט פיצ'רלד כתב, אס-כי לא סיים, תסריט שעיי בד הרולד פינטר, בימוי של אליה קאזאן. ובכל-זאת, היה זה כישלון מפואר. כי היחידו שהצליח במיבצע היה רוברט דה-נירו, ואס-כי מישחקו שובה-לב, אין בו די כדי להציל את הסרט כולו. מדוע?

ראשית, רוחו של פיצ'רלד, שראה בהוליווד את בנות אמריקה כולה, וגיבורו מונרו סטאהר עוצב לפי דגם המפיק איירווינג תאלברג (שהיה בין השאר בעלה של נורמה שירר) לא התיישה היטב עם מאמציו של המחזאי פינטר. כבודו של זה במקומו מונח, אבל הקצב האיטי והמשי מעות האבסורדיות של ההפסקות בין שורה לזו הבאה אחריה, אותו דיאלוג פינטרי מופשט אינו מתאים לזרימה השוטפת של חיייהם של הגיבורים הרומנטיים של פיצ'רלד. דה-נירו מצליח להתגבר על הבעייה הפינטרית ועל הבימוי האיטי של אליה קאזאן, המנסה כמו להבליט את האובססיות של הגיבורים, משום שהוא מצליח להעביר דרך עיניו טיפוס רומנטי של ממש. אדם שאיבד את רעיותו כמו שמאבדים בקולנוע ומחפש את אהובתו, כמו שמחפשים בקולנוע: מיסתורית, יפה, נחשקת - יותר משהיא באמת. וכאן נקבעת הצרה הראשית של הסרט: אינגריד בול-

דה-נירו (במרכז) - כולם היו מפורסמים

טינג (בתו של המפיק האנגלי ג'ון בולטינג) ותגליתו של קאזאן - אינה ממלאת אף אחת מן המעלות הללו. היא מיסתורית בשורות שעליה לדקלם, אך לא למעשה. היא שטוחה ושקופה מדי, בוסרית במישחקה ואפורית בהבעיותיה, ובכך היא מהווה מיכשלה לאמון שרושע הקהל לדה-נירו, המשחק את המפיק הקפריסי, שבעיותיו האי-שיות מפריעות לו להסתדר עם הרעיונות המיקצועיים החדשים המנסבים בתעשיית-הקולנוע של שנות השפל הגדול באמריקה.

ושוב בהרפתקה המרתקת ביותר. בעיני המוצעת לנו." עם מותו, איבד הקולנוע את אחד מן הוגי-הדעות האידתיים המעטים שלו.

שחקנים

שווארצאגר רוקד בלט

רקדנית צנומה בשם מריאנה קלר מדי-גימה, מול המצלמה, תנועות-בלט מעוררי נוח. שני תלמידים מתבוננים בה בתשומת-לב ומשתדלים לחקותה כמיטב יכולתם.

האחד הוא ארנולד שווארצאגר. גובהו 1.88 מ', מישקלו יותר מ-100 קילוגרם המחולקים על גופו בניית-שרירים סימטריים ריים להפליא. הוא נחשב כבעל הגוף הר-

זאת בסרטים תיעודיים על התעשייה. בי-סרטים תיעודיים על הורדו כחלקיק-עולם המסרב לקבל את המוסכמות התרבותיות של המערב, ובסרט ארוך על חיי ישר, שממנו מסתבר כי הגרעין הקאטולי שגשגת בו בילדותו, לא אבד מעולם.

בפסטיבל קאן, שבוט לפני מותו. ניסה רוסליני להוביל את עמיתו לעבר חיפוש אמיתי של המוסר כפי שהוא צריך להתייבט בקולנוע. לא רק בבחירת נושאים. אלא גם בפרטים הקטנים ביותר של הסרט. המוסר, לגבי, פירושו בראש-דבר ראשונה חופש. אדם המציית למוסר ה-מוכתב לו מלמעלה, אינו מוסרי ואינו חופשי. לראייה, גרמניה הנאצית. מטרתה היא להביא את האדם למצב שבו יהיה מסוגל לבחור בעצמו את משמעות המוסר. לופשי כך עליו להיות חופשי לחלוטין. חופש לעשות טעויות, לשוב ולחפש ולהסתכן שוב

מושלים ביותר בעולם. שבע פעמים רצוי פות זכה בתואר "מר אולימפיה" (תואר מרעולם למיקצוענים), עד שהחליט לפי רוח לפני שנה. בגיל 28.

התלמיד השני הוא פראנק קולומבו. רק 1.60 מ', אבל מישקלו יותר מ-80 קילו. בעבר היה אלוף איטליה באיגרוף ואלוף איירופה בהרמת מישקולות. היום מספרים עליו שהוא האיש החזק ביותר בעולם. והוא ראשון ה"גמדים" (גמוך 1.80 מ') שזכה להיות "מר אולימפיה". תואר שבו הוא מחזיק מאז פרישתו של ארנולד. הוא בן 35 כיום. מה לשני בירונוים אלה ולרקדנית-הבי-לט הקטנה? התשובה מובנת מאליה. לכל מי שמתמצא ברזי תחרויות החן הגבריים שני דברים קובעים שם את ההצלחה: (המשך בעמוד 46)